

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ВІДКРИТИЙ ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЗАХІД

**в рамках тижня циклової комісії суспільно-економічних дисциплін
(17.01-21.01.2022р.)**

НА ТЕМУ: «ІСТОРИЧНІ ЦІКАВИНКИ ПРО ЖІНОК»

Укладач:

Людмила ШИПШ

Розглянуто і схвалено
на засіданні циклової комісії
суспільно-економічних дисциплін
Протокол № _____
від «___» _____ 2022 р.

Голова ЦК

Ірина НОСАЧ

ЗАПОРІЖЖЯ, 2022

ТЕМА: ІСТОРИЧНІ ЦІКАВИНКИ ПРО ЖІНОК

Мета:

- поглибити та закріпити знання студентів про історичні цікавинки;
- формувати ціннісне ставлення до жінки, родини;
- розвивати громадянські цінності: патріотизм, людяність, толерантність, повагу;
- розвивати логічне мислення, вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти, робити висновки та відстоювати власну позицію;
- виховувати любов до рідного краю, до історії.

СТРУКТУРА ЗАХОДУ

- 1.Проект «Історичні цікавинки» (розповідь викладача)
- 2.Відео «Сучасний погляд на історію України»(ТНМК)
- 3.Відеосюжет-опитування «Якою повинна бути сучасна дівчина?» (індивідуальне завдання студента)
4. Доповідь студента «Становище жінки в українському суспільстві»
5. Вікторина «Історичне асорті»
- 6.Топ-5 анекдотів про жінок(доповідь студента)
- 7.Гра «Яка вона... жінка?»
8. Підведення підсумків. Бесіда: «Історія якої жінки вам сподобалась/не сподобалась і чим саме?»
9. Рефлексія.

1. ПРОЄКТ «ІСТОРИЧНІ ЦІКАВИНКИ ПРО ЖІНОК»

I. ВСТУП.

Історія, жінка, дружина, княгиня, влада, держава, слава, любов, вірність, зрада, війна, гетьманша, руїна, революція, прем'єрка, криза, гра, майстерність... всі ці слова об'єднує жіночий рід, і не дивно, тому що назва проєкту – Історичні цікавинки про жінок.

Без перебільшення і з гордістю можна констатувати, що про жінку в світі ходять легенди. Жінки ставали королевами, впливали на політику великих держав, робили наукові відкриття, виступали на світових сценах, засновували школи і писали книжки.

Вашій увазі пропонується топ-10 цікавих історій про не менш цікавих жінок.

II. №1. Княгиня Ольга (близько 910 - 11 липня 969)

З підручників історії всі знаємо, що княгиня Ольга була мудрою правителькою, вірною дружиною, люблячею матусею.

Існує легенда, яка прославляє гострий розум княгині Ольги. Коли вона приїхала в Царгород, то її близько півроку, протримали не допускаючи до зустрічі з імператором. Нарешті після зустрічі з княгинею імператор помітив її красу і вирішив одружитись з нею. Княгиня Ольга була проти цього, але відкрито не виступила. Вона поставила умову, що перед одруженням вона має охреститись і хрещеним батьком має бути сам імператор Костянтин. Після хрещення імператор знову почав розмову про одруження, але у відповідь почув запитання: «Чи може донька одружуватись з батьком?». Зрозумівши, що його перехитрили, імператор відпустив Ольгу додому багато обдарувавши. Красива легенда.

Отже, всі знають княгиню Ольгу!

III № 2. Анна Ярославна (близько 1032 - між 1075 і 1089)

Королева Франції, друга дружина французького короля Генріха I, донька великого князя київського Ярослава Мудрого, Анна Ярославна. Княжна здобула гарну освіту – володіла шведською, руською, латиною, грецькою та французькою мовами і була не тільки розумною, а ще й вродливою. Але в історичному портреті Анни і досі багато штрихів залишаються невідомими, які стали цікавими і захоплюючими таємницями не тільки української, а й світової історії.

На шлюбному контракті дочка київського князя написала своє ім'я, а її чоловік замість підпису поставив «хрестик». Уже на початку свого королівського шляху Анна проявила наполегливість і, відмовившись присягати на латинській Біблії, принесла клятву на слов'янському Євангелії, яке привезла з собою. (Цю книгу чекала надзвичайна доля. Саме на Реймському Євангеліє давали присягу всі наступні королі Франції, не підозрюючи про його київське походження.)

IV № 3. Єфросинія Ярославна (II-га половина XII століття)

Донька галицького князя Ярослава Осмомисла і суздальської княжни Ольги Юріївни, онука Юрія Долгорукого(князя, що заснував Москву), вірна й любляча берегиня сіверського князя Ігоря Святославовича, відома завдяки «Плачу Ярославни» - Єфросинія .

У квітні 1185 р. князь Ігор вирушив у похід на половців, як описує «Слово о полку Ігоревім». Застереження і вмовляння дружини Єфросинії, яка передчувала біду, не спинили його. Військо Ігоря зазнало поразки, а сам князь був поранений і потрапив у полон до ворога. Землі Ігоря Святославича були спустошені половецькою навалою. Ярославна полишає Новгород-Сіверський і перебирається до Путивля, де князює їх старший син Володимир. Там, на міській стіні вона плаче-побивається за своїм князем. Плач Ярославни за чоловіком, який потрапив у полон, — один з найпоетичніших фрагментів «Слова...». Не оминув цей образ і Великий Кобзар. Вірш «Плач Ярославни»

V №4. Олена Чаплинська(? — 1651)

Друга дружина Богдана Хмельницького. У хрещенні — Мотрона. За однією з версій, Олена походила з брацлавської православної шляхти. За іншою версією, з польської шляхти і при хрещенні мала ім'я Гелена.

У грудні 1648 року Гетьман взяв шлюб з Чаплинською. На цю знаменну подію прибули тоді до Києва послы з Москви, Семигороду, від султана, Молдавії, Волощини.

І хоча сам Богдан палко кохав Олену, його оточення (насамперед сини) бажало позбутися її. Серед старшини гетьманшу називали «ляшкою» і підозрювали у зв'язках із колишнім чоловіком Д. Чаплинським. У травні 1651 року, відомий своїм крутим норовом Тиміш Хмельницький, під час перебування батька у поході стратив свою ненависну мачуху, повісивши її на воротах садиби.

Пряких доказів про зраду Олени немає. Можливо, звинувачення їй були сфабриковані. Звістка про смерть дружини завдала сильного душевного болю Хмельницькому, і напевно, була однією з причин поразки козаків під Берестечком. Проте, вже в серпні 1651 р. гетьман одружився втретє з Ганною Золотаренко.

Епізод подружньої зради та і сама Гелена Чаплинська залишаються предметом багатьох наукових і публіцистичних спекуляцій.

VI № 5. Маруся Чурай(1625-1653)

Напівлегендарна українська народна співачка та поетеса часів Хмельниччини, яка, за переказами, жила в Полтаві. Їй приписують авторство низки відомих у народі пісень: «Ой не ходи, Грицю», «Засвіт встали козаченьки» та інші.

В юності дівчина мала багато залицяльників, серед яких був молодий козак Іскра Іван , але своє серце вона віддала Грицю Бобренку , сину хорунжого Полтавського полку, з яким згодом таємно заручилася. Зі спалахом Хмельниччини Гриць вирушив на війну, обіцяючи повернутись. Дівчина чекала на нього 4 роки. Проте коли Гриць повернувся, він вже не звертав уваги на Марусю, бо покохав іншу, Ганусю із заможної полтавської сім'ї. Зраджена дівчина не витримала втрати та вирішила отруїти себе зіллям, яке ненароком випив Гриць.

Улітку 1652 року полтавський суд засудив Марусю до страти, але її було амністовано універсалом Богдана Хмельницького, який приніс Іван Іскра. Текст універсалу: «В розумі ніхто не губить, кого щиро любить. Отже, і карати без розуму не доводиться, а тому наказую: зарахувати голову полтавського урядника Гордія Чурая, відрубану ворогами нашими, заради чудових пісень, що вона їх складала. Марусю Чурай з-під варті звільнити». Дівчина померла у віці 28 років, не перенівши смерті коханого.

VII № 6. Мотря Кочубей(1688-1736)

Представниця козацького роду, донька генерального судді Василя Кочубея.

Хрещеним батьком дівчини був сам гетьман Іван Мазепа. А коли Мотрі виповнилось вісімнадцять, а йому було вже далеко за шістдесят, між ними спалахнув роман – як у трагедіях Шекспіра. Ні сам Мазепа, ні його юна кохана до пугтя не знали, що їм робити з тим великим і руйнівним почуттям. Гетьман осипав Мотрю грошима й діамантами, подекують, що навіть обіцяв посадити на герцогський престол. Мотря у відповідь мліла й запевняла, що її не цікавлять статки й коштовності, а щаслива вона вже з того, що кохає таку велику людину.

За наполяганням матері Мотрю було відправлено до монастиря. По дорозі до обителі дівчина втекла до Мазепа. Аби уникнути конфлікту, старий гетьман відіслав хрещеницю назад до батьків.

Ті, хто твердою рукою вершили справи державні, часто були безсилі на свій розсуд керувати власною долею. У 18 столітті – в епоху, коли все вирішували віковічні традиції, родова честь та устої, зрушити які часто більше під силу жебракові й жебрачці, аніж дочці генерального судді та гетьманові України. За однією з версій, рід Кочубеїв походить від охрещеного ногайського татарина Кучук-бея. Може, саме від татарського прадіда успадкувала дівчина свій шалений норів, гарячу неприборкану кров та схильність до авантур. Тим авантюрам судилося змінити не тільки життя вродливої коханої гетьмана, не тільки долю самого Івана Мазепа, а й увесь хід української історії.

.Згодом Мотрю віддали заміж за Івана Чуйкевича . Після зради і страти Василя Кочубея 1708 року Чуйкевич з Мотрею залишилися на боці Мазепа. Перед своєю смертю вона зізналася черниці: «Я, проклята, в усьому винна: я погубила й батька, й Мазепа, і всю Україну. Не будь мене, гетьман би не пішов супроти волі матері, а мій тато не пішов би до царя.»

Як там не було насправді, куди б не відніс її наприкінці життя вітер історії, впевнено можна сказати одне – Мотря Кочубей побожно зложила квіт свого життя на вітвар кохання, пожертвувавши всім, чим тільки може пожертвувати жінка.

VIII №7. Олександра Єфименко(1848-1918)

український історик і етнограф, перша жінка в Рос. Імперії, що здобула ступінь доктора історії, у 1907-1917 роках - професор російської історії на Бестужевських курсах у Петербурзі.

Своїм вчителем в українознавстві О. Якимівна вважала В. Антоновича. У 1896 зайняла перше місце в конкурсі на найкращий підручник з історії України; також написала «Елементарний підручник російської історії», що витримав сім видань. В її творчому доробку особливе місце займає «Історія українського народу», в якій висвітлюється історичний процес в Україні з найдавніших часів до XIX ст. Вела активну громадську діяльність; була організатором у Харкові історичного гуртка; виступала за жіночу емансипацію; читала лекції в Харківській бібліотеці..

У 1917 році переїхала на Харківщину. Трагічно загинула на хуторі разом з донькою Тетяною під час нападу банди.

ІХ №8. Катруся Грушевська (1900-1943)

Маленька Професорівна. Так Катерину Грушевську звали з дитинства. Єдина дочка професора історії Михайла Грушевського та вчительки, активної діячки жіночого руху на Галичині Марії Вояківської – її з дитинства оточувала українська високоінтелектуальна публіка.

У неї було все для того, щоб зробити вагомий внесок у розвиток української науки: ґрунтовні знання та уміння вчитися, гострий критичний розум, сміливість братися за нові, практично неосвоєні теми. До тридцяти років Катерина Грушевська заявила про себе як талановита дослідниця української минувшини, збирачка фольклору, редакторка й упорядниця наукових видань та часописів і, фактично – права рука в упорядкуванні наукових студій батька, історика, голови Української Центральної Ради, президента УНР - Михайла Грушевського.

Її двотомна праця «Українські народні думи» досі лишається одним із найавторитетніших наукових досліджень у цій царині. 1938 року Грушевську назавжди забрали з батьківського будинку, звинувативши в тому, що вона «Являлась участницею антисоветской националистической повстанческой организации, подготовлявшей вооруженное восстание, свержение Советской власти и создание «Самостоятельного буржуазного националистического государства».

За документами КГБ Катерина померла у 1943 року у Новосибірську. Її могила загубилася серед тисяч інших безіменних могил української інтелігенції.

Чи такої долі бажали своїй єдиній дитині батьки..? Звісно, що ні.

Кажуть, що на дітях геніїв природа відпочиває... Але це не про Катерину Грушевську.

X № 9. Юлія Тимошенко(1960 р. н.)

Вишукана, харизматична, політиканка. Когось вона дратує, хтось нею захоплюється. Вміє багато і красиво говорити, чарівним голосом сирени. Кажуть, що двічі в одну ріку не ступити, а вона змогла, бо вона працює! Перша жінка, яка стала прем'єркою України (двічі). В кроці від президентства у 2010 році.

Можливо, то була не її історія, а можливо її історія ще попереду і пророцтво, що президентом в Україні буде жінка ще здійсниться...? Хтозна.

X I Епілог №10 Остання Ярославна і авторка даного проєкту – Людмила Шипіш.

2. Відео «Сучасний погляд на історію України»(ТНМК) та його обговорення

3. Відеосюжет-опитування «Якою повинна бути сучасна дівчина?» (індивідуальне завдання студента)

4. Доповідь студента «Становище жінки в українському суспільстві»

5. Вікторина «Історичне асорті» :

1. Назвіть доньку Ярослава Мудрого, яка стала королевою Франції?*(Анна)*
2. Видатна постать історичної доби XIV століття, легендарна жінка, яка стала великою і її ім'я в перекладі з турецької означає «жінка з Русі». Запам'яталась в історії як найяскравіша правителька Османської імперії, яка змогла повернути хід історії так, як потрібно було їй.*(Роксолана, Анастасія Лісовська)*
3. Як звали другу дружину Богдана Хмельницького *(Гелена Чаплінська)*
4. Український історик і етнограф, перша жінка в Рос. імперії, що здобула ступінь доктора історії*(Олександра Єфименко)*
5. Імператриця, за наказом якої були ліквідовані Гетьманщина 1764 р. та Запорізька Січ 1775р. *(Катерина II)*
6. У 19 років написала для своїх сестер підручник «Стародавня історія східних народів», опублікований посмертно.*(Леся Українка)*
7. Королева Франції, засуджена і страчена на гільйотині. Їй приписують фразу «Якщо у них немає хліба, нехай їдять тістечка!», яка стала символом повної відстороненості королівської влади від проблем народу. *(Марія Антуанетта)*
8. Французько-польська вчена, лауреатка двох Нобелівських премій – з фізики та хімії, співвідкривачка радіо та полонію*(Марія Склодовська-Кюрі)*
9. Мексиканська художниця, відома своїми сюрреалістичними автопортретами.*(Фріда Кало)*
10. Легенда оперної сцени, Вагнерівська примадонна ХХ століття. Вона з тріумфом виступала на сценах багатьох оперних театрів світу, зокрема Кремони, Трієста, Одеси, Львова, Буенос-Айреса, Варшави, Петербурга, Парижа, Неаполя, Риму, Генуї, Мілану та інших. *(Соломія Крушельницька)*
11. Прем'єр-міністерка Індії, проводила активну економічну та зовнішньополітичну діяльність.*(Індіра Ганді)*
12. Французька кутюр'є, чий модернізм був натхнений чоловічою модою. Дотримання дорогої простоти у створюваному одязі зробили з неї важливу фігуру в історії моди ХХ сторіччя. Вона принесла в жіночу моду приталений жакет і маленьку чорну сукню. Її вплив на високу моду був такий сильний, що її — єдину з історії моди — журнал «Тайм» вніс до списку ста найвпливовіших людей ХХ століття. *(Коко Шанель)*
13. Прем'єр-міністр Великої Британії, баронеса. Перша жінка на цій посаді, а також перша жінка, що стала прем'єр-міністром європейської держави. Її Прем'єрство стало найтривалішим у ХХ столітті. Відома як «залізна леді». *(Маргарет Тетчер)*
14. Українська плавчиня, Герой України, володар орденів «За заслуги» III ступеня, Ордену княгині Ольги I ступеня та ордена «Золота Зірка». Здобула найбільше золотих медалей у складі збірної України, вона ставала олімпійською чемпіонкою 4 рази, за що її прозвали «золотою рибкою». *(ЯНА Клочкова)*

15. Інтернет-професії з кожним днем стають все популярнішими і блогерство – не є винятком. Ще недавно блогером вважалась людина, яка має свою аудиторію, вміє гарно фотографуватись і цікаво веде профіль.

Дружина "Холостяка-9" Нікити Добриніна активно й красиво веде свій інстаграм-акаунт. Усміхнена блондинка публікує атмосферні й естетичні фото, а свою сторінку називає щоденником. *(Даша Квіткова)*

6.Топ-5 анекдотів про жінок (доповідь студента)

7. Гра «Яка вона... жінка?» Студенти отримують три аркуші паперу, на яких I ряд пишуть по одному іменнику – синонім до слова «жінка» згортають і передають наступному, II ряд по одному прикметнику до слова «жінка», III ряд по одному дієслову, що може робити жінка. Після завершення написання, необхідно прочитати написане.

8. Підведення підсумків. Бесіда: «Історія якої жінки вам сподобалась/не сподобалась і чим саме?»

9. Рефлексія

I на останок, мовою оригіналу: «Из истоков истории – миром всегда правили: изощренный женский ум, коварство и красота!»

То тільки на перший погляд здається, що історію рухають чоловіки.

